

ГЭДИМ ДИЈАРЫН КЭНЧЛИЖИ

62 ил ағасчалы бир халгын тарихи үчүн кичик сөһинефидир. Лакин бу сөһине нечече гырылмаз телларда кечмишиң жана көлөөнө бағлысыр. Бу иллордэ көрүлөн жана гојулан ишлөр халгын он начыб арзу во истеклөринин һөјатка кечмөсөн јолунда атылан миссилиң аддымлардыр.

Азэрбојчаны одлор јүрдү, шашлар жетени, узунемүрлүлөр, соң иллордэ исе ифтихарла гырызызы бајраглы дүйәр адландырылар. Од, поезија, узун омур жана бајраг төшбөйлөринин Азэрбојчан созундо голушмасы бу күн јөн мәңбес бидир. Биз билүүркүм күнүн сон он иккя илде көрүлөн ишлөр өз бөйкүлүү жана шашгүн түрүчүлүг романтикасыны докторумышдар! Биз бу романтика иле һөр күн, һөјатымызын бутун саһәлөрнөн растилашырыт. Азэрбојчан партия төшкүлөттөн бу јолла һөјатын бүтүн гатларына нүфуз бидир, тәсир көстөркүр.

Бу тәсирин не гөдөр бөйкүн олдуруна бир миссан сојлемек истөйлөр. Кечен иле афганыстанлы гочаман жазычы Мөхәммәд Шофи Рөхгозар Азэрбојчанын көлмөшди. Өлкөмиздө көндөрлөрнөн азизийт, көндө төсөрүфатынын төшкүлүм, кандилорнан мөншөттөн иле бағлы китаб јөзмөг, биңим төчтүрбамынз өз олкөсүндө յајмаг нијеттөн иле рајонларымызың көзирди. Шамахы, Каја, Шахкин, Загатала рөјонларына биржо кетдик. Загаталодан көрн гајыдан күн гөздөн Мөхәммәд Шофи түттүн көрүнүрдү, олни сиңасынго гојмушду. «Сизе на олуб, устад, үрөйиниз агрыйыр!» — деје сорушдум. Мөнкүм бу сүалым күлүмсөди, «Үрөйим агрымыр, үрөйим агаляйыр,—деди. — Үрөйим агаляйыр күм, бу көзапликтин агрыйырам жана гочалыг да колып һаглајыб, бир даңа көрүшөвөймизе үмид азалыбы». Бу сезлөрдөн дејондо о, көвралди.

Көрн гајыданда көндөрлөрнөн һаггында фикерини сорушдум. Жено да төбөссүммө: «Сизин көндөрлөрниниз биңим шаһерлөрлөрнөн дөн жаҳшидыры!»—деди. Гонег назакеттени нөзөре алса да бу сезлөрдөн һөтигөтүн дамнаг мүмкүн дејн.

Белө episodlар чохдур. Бүнларын һамысынын архасында биңим үчүн бу күн болко да адилешмис, лакин гејрән-ади олан реал һөјат фантлары дајаныр.

Бу сөтилрөр յөзандын көзүмүн өнүндө бир-бириндөн көзөн шаһерлөрлөрнөн чанланып: Сүмгайыт, Миннекеевир, Әли Бајрамлы, Степанакерт, Дашикасон... Инди Азэрбојчаның бу шаһерлөрнөн төсөвүрө көтирилмөк олмур. Напбуки чамы 30—40 ил өзөвлө

бу шаһерлөрнөн һөлө һөч гојулма-мышды. Һөлө наңаң тикшитилер, мәйсулу дүнжанын бутун гителәрнине көдөн сөнәже жүэссиселәрнин, нефтичиләрлөрнөн, памбыйгы жана үзүмчүлөрлөрнөн бөйкүн эмек ре-шадатлөрнин демирэм.

Биз фәхр едирик күм, инди Азэрбојчаны дүнжанын мухталиф пактөлөрни иле текке карван јоллары жана бу јолларда дашынан јөралты жана јөрүстүрүлөрдөрдөрдүр. Инди Азэрбојчандан узанан јолларда халгымызын бөйкүн зекасынын жана мәнене гудреттөн шаһертөн аддымлайыр, бедик сөзүмүзүн, мусигимизин, рассамалыгымызын, мәденийтөн абиделерлөрнөн сорагы кечиб кедир. Тарых бају башар мәденийеттөн нечече сөнәт беңдердөрү вермийш, өз балача торпагындан чох бөйкүн хөјөл жана дүшүнчөлөр гандадлакдырышын халгымызын бу күн өз занжин мәнене сөрөттөн көрүлдөрдөн жана гудреттөлүр.

Догма Республикалык Мәденийтөн чөбнөлөрнөндө дејәнен сыйраны ескерлөр күммө биң бу күн сөнин бөйкүн бајрамына мүбәрек деңгүркүл.. Азгуларымызын ганад жердүйин, үрөйимиз бөйкүн жетендешлүк оду жана иңтидүйин, көнчүмүзүн халгымызын кечмиши жана бу күн жана бағлы бөйкүн ифтихар һиссек иле додлурдуктар үчүн биң сөнө үрәкден «аса оп!» дөйиркү.

Үнүдүлмөгдө олбын шаһертөмиз, таланан сөрөттөмиз, адымызы, рүхүмүзү, дилиммиз, верлыгымызы жада панчелерден горујуб өзүмүзө гајтардагынын көре сөнө өбөдү миннэттары!

Бу күн сөнин адым башишынын үстүндө бајра жана дағталанып. Биң сөнин адымын өн бөйкүн жетендешлүг сөнөдө күммө көздөрлөр, дүнжаны сөнин ишшигүннөн долашырыг. Биз фәхр едирик күм, Одлар јүрдүнүн бу ишшиги обедидир, сөнмөздөр жана дүнжанын һөр жеринде биңим өн етібартлы баладжимиздир.

Нарая жол алсан, најна жетсөм. Синөмдө бу јүрдүн көзүдүр, көзү. Он бөйкүн сөнадын һымақтарды. Догма Азэрбојчан сөзүдүр, сөзү. Демирэм эмразда, нади, өззиди. Дораса гој дерин таюшын анина. Синөмдө үрөйим дајанса бир күн Ватен нөзөнмө күммө дејүнер меним! ...Еле үзгөлгөрдө дүштүб ишшигүн көрсөткөн анын жохуш кечим. Чыкырам дүнжайы ачык алымна Олар Азэрбојчан сөзү боладык!

Сабир РУСТАМХАНЛЫ.